

Voordrachten 1872:

Algemeen handelsblad 24 januari 1872:

Donderdag 1 Febr. e. k., zal de zaal van 't *Odéon* weder te klein zijn voor den grooten toevloed van stadgenooten, die de gelegenheid niet zullen ongebruikt laten om den heer J. J. **Cremer** nogmaals te hooren. Twee novellen, alhier nog niet door den schrijver voorgedragen, *de Betuwsche boer met zijn zoon op de Amsterdamsche kermis* en *de Betuwsche neef*, vormen het programma. Men zorge bijtijds voor plaatsen.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 27 januari 1872:

— De heer J. J. **Cremer** heeft, na het houden eener voordragt te Utrecht, eene aanzienlijke gift geschonken aan het Nederlandsch gasthuis voor ooglijders, dat reeds herhaaldelijk blijken van belangstelling van den begaafden spreker heeft ontvangen.

Nieuws van den dag 29 januari 1872:

ODÉON.
DONDERDAG 1 Februarij 1872
Voordragt
VAN DEN HEER
J. J. **CREMER.**
De **Betuwsche Neef**
EN
de Boer op de Amsterdamsche Kermis.
(8179) des avonds te 8 uur.
Plaatsen kunnen van 1—4 uur dagelijks
opgegeven worden aan het Locaal.

Nieuws van den dag, 3 februari 1872:

De ondergeteekende vraagt of het ook mogelijk is dat er, bij eene volgende lezing van den Heer **Cremer** in het Odéon, ruimere zitplaatsen worden gegeven. Hoe klein zijn omvang, hoe groot zijn plooivermogen ook is, ziet hij toch geen kans voor de tweede maal gedurende den geheelen avond zijn balans op de punt van een bank te houden. Het behoeft geen betoog dat het genot van zulk een avond aanmerkelijk verminderd wordt, zoo men bij een Oostersche warmte, die in de zaal heerscht, nog daarenboven genoodzaakt is dergelijke tours de force et d'adresse te verrichten.

Daar waar 't toch meer te doen is om aan een beschaafd publiek een werkelijk kunstgenot te verschaffen (geluige de zeer geringe entrée-prijs) dan het publiek te exploiteeren door voorstellingen à la Ullman of andere impressarii te geven, mag men wel van de directie vragen om in het vervolg ruimere plaatsen te verschaffen aan alle bewonderaars en vereerders van den talentvollen Heer **Cremer**.

Amsterdam, 2 Febr. F. C. H. L.

Algemeen handelsblad 3 februari 1872:

Onze voorspelling, dat de groote zaal van het *Odéon* op 1 Februari stampvol zou zijn, is niet gelogenstraft. De heer J. J. **Cremer** ontving opnieuw de bewijzen, hoe zeer ook de hoofdstad zijne veelzijdige talenten op prijs stelt. Deze blonken op bijzondere wijze uit, zoo in den inhoud als in de voordracht van de twee novellen, die gisteren het onderwerp zijner lezing vormden. Het is reeds dikwijls opgemerkt, dat **Cremer** het gelukkigst geslaagd is in zijne korte verhalen, waarvoor de landelijke bevolking van Gelderland de hoofdpersonen levert. In die novellen is **Cremer** photograaf en moralist tevens: zóó echter, dat niet de schrijver moraliseert, maar de toestanden die hij schetst en de personen die hij sprekende en handelende doet optreden. Welk een contrast tusschen de wijze, waarop hij kleingeestigheid, ondeugd en gebreken hekelt, en de producten der moderne Fransche tooneelschool, waarin het nuttige en aangename bijna altijd door het aanstootelijke vergald wordt!

De groote belangstelling van ons publiek in Cremers lezingen is een verblijdend teeken, een bewijs, dat een talent van frisch en onvervalscht allooi ook in onzen tijd nog boeien kan. Hoe alledaagsch is niet het on-

Vervolg:

tijd nog boeien kan. Hoe alledaagsch is niet het onderwerp van *de Betuwsche neef*, de verlegenheid en valsche schaamte van den zoogenaamden beschaafden stedeling over een boerschen bloedverwant van het platteland? Hoe dikwijls is niet het denkbeeld uitgewerkt van *de Betuwsche boer op de Amsterdamsche kermissis*, een buitenman, die voor 't eerst een groote stad bezoekt? En toch, hoeveel genot put men niet uit de voordracht dier novellen, ook al heeft men ze herhaaldelijk gelezen? Hoeveel genoeg smaakt men niet door de juiste en fijne teekening der personen, door de natuurlijkheid hunner daden en woorden, door de gelukkige mengeling van ernst en humor, waarvan **Cremer** het geheim bezit?

Voegt men daarbij zijne bijna eenige gave van voordracht, stembuiging en mimiek, dan begrijpt men, dat het bericht: "**Cremer** komt!" een wedloop uitlokt en dat menigeen met een: "er is geen plaats meer" moet worden afgewezen. Voor de lezing van gisteren zagen zich, naar wij vernemen, ongeveer 300 personen teleurgesteld, dus meer dan nog een halve *Odéon*-zaal bevatten kon. Voor hen bestaat slechts één goede troost: de tijding namelijk, dat wij ons gelukkig zullen achten spoedig te kunnen mededeelen, dat **Cremer** ook dezen winter een derde lezing bij de *Amsterdamsche kermissis* zal geven.

Apeldoornsche courant, 16 maart 1872:

In de vergadering van "het Nut" op 11. donderdag avond gehouden, werd de spreekbeurt vervuld door den bekenden Gelderschen romancier den Heer J. J. **Cremer** uit 's Gravenhage, die bij deze gelegenheid de door hem vervaardigde en in den Gelderschen tongval geschreven novelle "Aon 't kleine Rivierke" voordroeg. Dat de hoog begaafde spreker zijne hoorders en toehoorderessen wist mede te slepen, zoowel door zijne voordracht als door de echt humoristische en gevoelvolle strekking van het stuk, zal wel geen verder betoog behoeven.

Na de pauze vervolgde de Heer **Cremer** dezelfde novelle, die mede met veel belangstelling door alle aanwezigen werd gevolgd.

Wij gelooven de tolk te zijn van allen, die het voorrecht mochten smaken deze vergadering bij te wonen, wanneer wij én den spreker én het bestuur dezer afdeeling der maatschappij tot Nut van 't Algemeen, voor den genoegelijken en leerzamen avond openlijk dankzeggen.

Algemeen handelsblad 18 maart 1872:

ODÉON.
 PLAATSSEN VOOR DE LEZING VAN DEN HEER
J. J. CREMER,
 op **DONDERDAG 21 MAART**, kunnen aan het Lok
 opgegeven worden, dagelijks van
EEN TOT VIER UUR.

Algemeen handelsblad 21 maart 1872:

ODÉON.
 VOORDRACHT VAN DEN HEER
J. J. CREMER,
 op **DONDERDAG 21 MAART**, des avonds te 8 uren.
 't Lot in den Kerkbuil (Scheveningsche Novelle); 't Zunneke
 en 't Maantje; Betuwsche Klaverblad en Achterdeurkes.
 Plaatsen kunnen aan het Lokaal besproken worden Woensdag
 en Donderdag van 10—3 uren.

Algemeen handelsblad 23 maart 1872:

De bezoekers van *Odéon* hebben gisteren weder zich kunnen vergasten aan eene voordracht van onzen talentvollen landgenoot **J. J. Cremer**. Ook ditmaal had hij niet eene enkele zijner novellen, maar eene reeks van kleinere scheppingen gekozen.

Zij werd geopend door het gedicht: „'t Zunneke en 't Maantje,” daarop volgden (Scheveningsche) novelle: „'t Lot in den Kerkbuil” en het gedicht „Achterdeurkes.” Vooral dit laatste is een juweeltje en ook de beide voorgaande stukjes, ofschoon van te beperkt kader, om den autheur gelegenheid te geven tot de fijne karakterteekening, die men in zijne grootere werken bewondert, vonden algemeenen bijval. Na de pauze werd het bekende Betuws Klaverblad voorgedragen.

Te zeggen, dat mimiek en stembuiging wederom voortreffelijk waren is eigenlijk overbodig, maar zelden nog kwam dit buitengewoon talent van voordragen zoo goed uit als bij deze drie laatstgenoemde tafereeltjes. Met de allereenvoudigste middelen verkreeg de spreker hier een treffend effect. In dezen winter zullen wij **Cremer** wel niet meer te hooren krijgen, maar de warme toejuichingen van het publiek bewijzen voldoende, dat zijne terugkomst in het volgende seizoen voor zeer velen eene bij uitstek welkome tijding zal zijn.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 21 oktober 1872:

— Omtrent de lezingen, in de volgende maand te geven door het hier gevestigd departement der maatschappij tot Nut van 't Algemeen, vernemen wij, dat den 12den December, in de vergadering met dames, zal spreken de heer J. J. **Cremer** uit 's Hage, en den 23sten December, in de gewone heerenvergadering, de heer A. L. W. Seijffardt uit Breda.

Nieuws van de dag, 20 november 1872:

24

verschillende Volksvoordrachten, waaronder van de **H. J. J. Cremer**, P. H. Hugenholtz Jr., A. Huet, Generaal Knoop, E. Laurillard, N. G. Pierson, H. Pierson M. W. Scheltema Ezn., Dr. B. J. Stokvis en W. Marten Westerman, zijn verschenen in de reeks voordrachten, uitgegeven door G. L. FUNKE, te Amsterdam.

Prijs per Nummer 20 cents; per 25 exempl. 15 cents; per 50 exempl. 12½ cent en per 100 exempl. 10 cents per Nummer.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 11 december 1872:

— Wij vernemen dat de heer **Cremer**, wegens plotseling sterfgeval in zijne familie, verhinderd wordt a. s. donderdag, in de buitengewone vergadering van het hier gevestigd departement der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, op te treden. De vergadering wordt dien ten gevolge uitgesteld, en is bepaald op donderdag 19 December e. k., zullende de heer **Cremer** alsdan de spreekbeurt vervullen.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 21 december 1872:

ZWOLLE, 20 December.

— Het voorregt van een gevierden Nuts-redenaar te hooren wordt hier ter stede door vele leden dier Maatschappij, die geen vaste plaatsen in den schouwburg bezitten, duur gekocht; nl. door een paar vervelende uren wachters in de half verlichte zaal, welk ougerief zij zich moeten getroosten, zoo zij een zitplaats willen veroveren. Maar onder de velen, die zich gisteren avond dat offer hadden opgelegd, is zeker niemand die er thans berouw over gevoelt. **Cremer** toch heeft op nieuw het bewijs geleverd, dat hij met volle regt de meest populaire „spreker” is in geheel Nederland. Spreker is eigenlijk voor hem niet het rechte woord: hij is meer dan dat: hij is acteur zoowel als schrijver, poëet zoo goed als zanger. Hij is, in één woord, een volmaakt kunstenaar, die ons, in de kinderen zijner fantaisie, de bezielde en onbezielde natuur, den mensch en zijn omgeving, in volle waarheid weet voor te tooveren.

Cremer staat, in deze zijne gave, zoowel boven onzen lof als boven onze kritiek. Wij zouden, ja, eene aanmerking kunnen maken omtrent zijn „Betuwsch”, dat de bewijzen drangt van zijn lange scheiding van het tooneel, waar zijn stukken worden gespeeld. Maar dat dialect is in Cremers kunst een zaak van zoo ondergeschikten aard, dat het kleingeestig zou zijn, zijn werk om enkele onnaauwkeurigheden in deze bijzaak minder hoog te schatten; te meer daar het publiek, dat de Betuwe niet kent, die onnaauwkeurigheden niet kan opmerken.

Daarom gelooven wij te kunnen volstaan met een woord

vervolg:

van dank aan den kunstenaar zelven, en aan het bestuur van het Nut, dat hem tot ons noodigde. Met dien dank zal zeker geheel het talrijke publiek van gisteren avond instemmen.